

"אני לא צריך להוכיח את הישראליות שלי"

נשיא מכללת אחוה, פרופ' עליאן אלקי רינאוי, הצליח השבוע לקומם חלק מדעת הקהל, כאשר הכריז בתוכנית אקטואליה ברדיו "גלי ישראל" כי לא ישיר את ההמנון הלאומי בטקס הדלקת המשואות בערב יום העצמאות. בשיחה שקיימו איתו השבוע הוא לא מתרגש מהביקורת ומסרב להתייחס לכך ישירות: "אני מכבד את הרגל ואני עומד בתקווה. אני לא צריך להוכיח את הישראליות שלי". לפני כחצי שנה נבחר פרופ' אלקרינאוי לכהן כנשיא מכללת אחוה הסמוכה לקרית מלאכי והפך למעין סמל לגיי שור בין המגזר הברואי למגזר היהודי. "אני ההוכחה שאפשר להגיע לכל מקום בחברה הישראלית", הוא אומר. "מותר, וצריך, לחלום".

מאז מונה פרופ' אלקרינאוי לתפקיד, הוא מוביל שינויים ושרווגים במערכת הלימודית. "יש לי תוכניות לשנה הבאה, אבל בינתיים אני מעדיף לשמור אותן אצלי, עד שיאושרו", הסביר. באחרונה החל שיתוף פעולה בין המכללה לבין עיריית קרית מלאכי. משנת הלימודים הבאה יגורו חלק מהסטודנטים במכללה בעיר השכנה. "אנחנו רוצים שהסטודנטים שלנו יהיו יותר מעורבים בקהילה", אומר פרופ' אלקרינאוי. "התחלנו מודל חדש בקרית מלאכי ואני מקווה שזה יתפתח למה שהיה יותר". השבוע רקמו פרופ' אלקרינאוי וממלא מקום ראש העירייה, יוסי סולימני, תוכנית לאירוע יום הסטודנט, בו יגיעו אמנים רבים לקרית מלאכי. "יש לי שאיפה גדולה לקדם את העדה האתיופית בעיר", הוא מגלה. "אני רואה בזה שליחות שלי".

אלי ג'אן

אלקרינאוי ברהט. גדל בצריף עם 15 אחים ואחיות

קרינאוי על במת הטקס הממלכתי בהר הרצל, ובעת שידליק את המשואה הוא יאמר בסוף דבריו את מטבע הלשון הממלכתית 'לתפארת מדינת ישראל'. זו בעצם אותה מדינת ישראל שח" תומה לאורך השנים על מוצבו ההבדל תיבלבלי הקשה של המגזר אליו אתה משתייך. ברגע שתדליק את משואה תעלה בך המחשבה לגבי כל אותם אלה שמתגוררים בתנאים לא תנאים, אלה שבתיהם נהרסים, אלה שמובטלים ושאתה בעצם משמש כנציגם?

"צריך לעשות הפרדה בין המדינה לבין ממשלות ישראל. הממשלה היא זו שמתווה מדיניות בנושא הזה. אני מודע לסוגיות שאתה מעלה. תמיד פעלתי לקדם את האינטרסים של המגזר הברואי ולהשמיע את הקול הרומם. כשאדליק את המשואה יעמוד לנגד עיני הרצון לקדם את ענייני הברואים ואת המוסד האקדמי שבראשו אני עומד".

לא תוכל להתעלם מהמצוקות בהן נתון המגזר הברואי בנגב?

"נכון שיש לי ביקורת על מדיניות האפליה כלפי המגזר. אני גם שואל את עצמי לא אחת מה אני עושה כדי לפעול למען אפליה מתקנת במגזר הברואי."

"אני מודע לכך שהחברה הברואית נמצאת בהתנגשות בין הערכים המסורתיים שלה לבין הערכים המודרניים. צריך למצוא את האיזון בין הערכים המסורתיים לבין הערכים המודרניים"

"האמת היא", הוא מציין, "שמאז שנודע דבר בחירתי קיבלתי המון שיחות תמיכה ועידוד גם מהיהודים, גם מערבים, על בחירתי להדליק את המשואה. הבחירה בי על ה'טיקט' של שילוב בין המגזרים מאוד משמחת אותי. אני מאמין במה שאני עושה ואני שלם עם זה. אני לא עושה את מה שאני עושה מתוך רצון להיראות יפה בפש, אלא מתוך שכנוע פנימי. לא סתם חזרתי ארצה. אני רוצה להיות חלק מהע"י שיהיה כמדינת ישראל. בקנדה הגעתי למי עמד אקדמי מכובד ביותר והרווחתי שם הרבה יותר ממה שאני משתכר כאן, אבל שם לא הרגשתי ישראלי. שם הרגשתי זר ושזו לא המדינה שלי. פה אני מרגיש שאני יכול לתרום ושאני יכול להשפיע על החברה הישראלית".

כולם מדברים על פוגיית הדו-קיום בין יהודים וערבים. באזור הנגב מדובר על היחסים בין האוכלוסייה היהודית למגזר הברואי. ברמה ההצהרתית זה אולי עובר, בשטח זה לא כל כך בא לידי ביטוי.

"תמיד פעלתי למען שילוב ושיתוף של סטודנטים יהודים וברואים. ביקשתי לקרב את שני המגזרים. אני מאמין כל השנים בדיאלוג בין שתי האוכלוסיות". עם כל הכבוד לאמונה, אנחנו נתקלים בשנים האחרונות יותר ויותר בתופעות גזעניות של שנאת ערבים ואפילו שנאת מגזרים באוכלוסייה היהודית. איפה טעינו?

"זה נכון. שאלה מצויינת. זה מאוד מפ" ריע לי. הכל מתחיל ונגמר בחינוך. אני כל הזמן מאמין שרור המחנכים העתידי יהיה בעל אוריינטציה של רגישות והכרת האחר ובעל צדק חברתי. אני לא הולך לשנות את העולם וצריך להכיר שהחבר"ה שלנו היא רבת-תרבותית. העניין הוא לחנך את הדור הצעיר לרגישות ולכיבוד הוולת. לא יתכן שנשפוט מישהו על פי צבע עורו או דתו או מוצאו. זה כדיוק כמו שאני לא אבוא אליך בחג הפסח ואבקש לאכול לחם, או שאתה תתארח אצלי ברמאדן ותתחיל לאכול כזמן שאני צם. התחשבות ורגישות זה שם המשחק".

מדיניות האפליה

בעוד כחודש יעמוד פרופ' עליאן אל'

רים?

"אישית, אני חלק מהחברה הישראלית. אני מכבד את הטקסים הממלכתיים והלאומיים. כך חונכתי עוד מהיותי ילד קטן. אני מאמין בשילוב ולא בכירול. אני מאוד מעורר שילוב בחברה הישראלית. בפני החברה הברואית בפרט והחברה הע"י רבית בכלל עומדות כיום שתי חלופות. האחת – היברדות ולהיות שונה. השנייה – להשתלב בחברה הישראלית. החלופה הראשונה רק מקבעת את הפערים שבין החברה הערבית לחברה היהודית. הפע"רים רק יגדלו אם החברה הערבית תאמץ את החלופה הזו. בתפיסתי, אני נאבק למען החלופה השנייה".

אין באן סוג של ויתור מסוים על הזהות הלאומית שלך?

"זה שאני בתהליך של אינטגרציה ושי" לוב לא אומר שאני מוותר על הזהות שלי. ההיפך הגמור מזה. אני ערבי ומוסלמי. הזהות שלי היא מאוד ברורה. אבל מצד שני, אני לומד איך לחיות בחברה מודרנית ואיך להשתמש בכלים שעומדים לר" שותי כדי להשתלב בעשייה המודרנית".

והזהרות עם ההימנח, עם הדגל?

"זה הדגל של המדינה בה אני חי. חד משמעית, אני מכבד את ההימנח ואת הדגל. אני מכבד את הטקסים. גם כשני שמעת הצפירה אני עומד דום ומכבד את הנופלים. גם כשהייתי בקנדה או בארצות הברית כיברתי שם את ההימנח הלאומי ואת הטקסים הממלכתיים ללא קשר למוצא האתני של בני האדם. אני מכבד בני אדם באשר הם. כולנו בני אדם. כך אני מחנך גם את ילדיי לכבד את סמלי המדינה".

עידוד ותמיכה

פרופ' עליאן אלקרינאוי אינו הרא" שון מקרב בני העדה הברואית שמתכבד להדליק את משואת יום העצמאות. כיום העצמאות ה"60 למדינת ישראל היתה זו סנא אלבאז, מנהלת המעון הרב-תכליתי בתל שבע, שנבחר להדליק משואה וגררה אחריה תגובות נזעמות בקרב בני המג"זר הברואי, ששיאן היה השלכת בקבוקי תבערה לעבר ביתה. בנס איש לא נפגע (ראה מסגרת). פרופ' אלקרינאוי לא חושש מתגובות דומות.

רונות העבר, "ההורים שלי דרבנו אותי ללמוד. הם תמכו בי ועודדו אותי ללמוד. הם ראו בחינוך ובהשכלה כרטיס כניסה לחיים. הגעתי למסקנה, שבלי השכלה אי אפשר להתקדם".

בתחילת דרכו המקצועית הוא שימש כעורך סוציאלי בקופת חולים ובבית החולים 'סורוקה', ניהל את המרכז לחקר החברה הברואית באוניברסיטת בן גוריון ועמד בראש המחלקה לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בן גוריון. בטרם התמנה לפני כשנה לנשיא המכללה האקד"מית 'אחוה', שימש פרופ' אלקרינאוי כדיוקן בית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת 'ממוראל' בקנדה. פרופ' אלקרינאוי הוא חוקר בעל שם עולמי בתחום בריאות הנפש בחברות מסורתיות, רבת-תרבותיות ושונות תרבותיות. הוא גם בר סמכא בחקר הפוליגמיה ותיפקוד נפשי של משפחות פוליגמיות.

בשנים האחרונות הוא גם עוסק בהש" פעת האלימות הפוליטית על המתבגרים הישראלים והמתבגרים הפלסטינים, ומוביל פרויקט ייחודי מסוגו תחת הכו" תרת של "בניית שלום באמצעות הקניית ידע", פרויקט שמפגיש אנשי אקדמיה ואנשי מקצוע ישראליים ופלסטינים, שמשפלים בנפגעי האלימות הפוליטית.

לא כל יום נבחר בן העדה הברואית להימנות על מדליקי המשואות ביום העצמאות. כיצד באה הזדהותך עם מדינת ישראל לידי ביטוי?

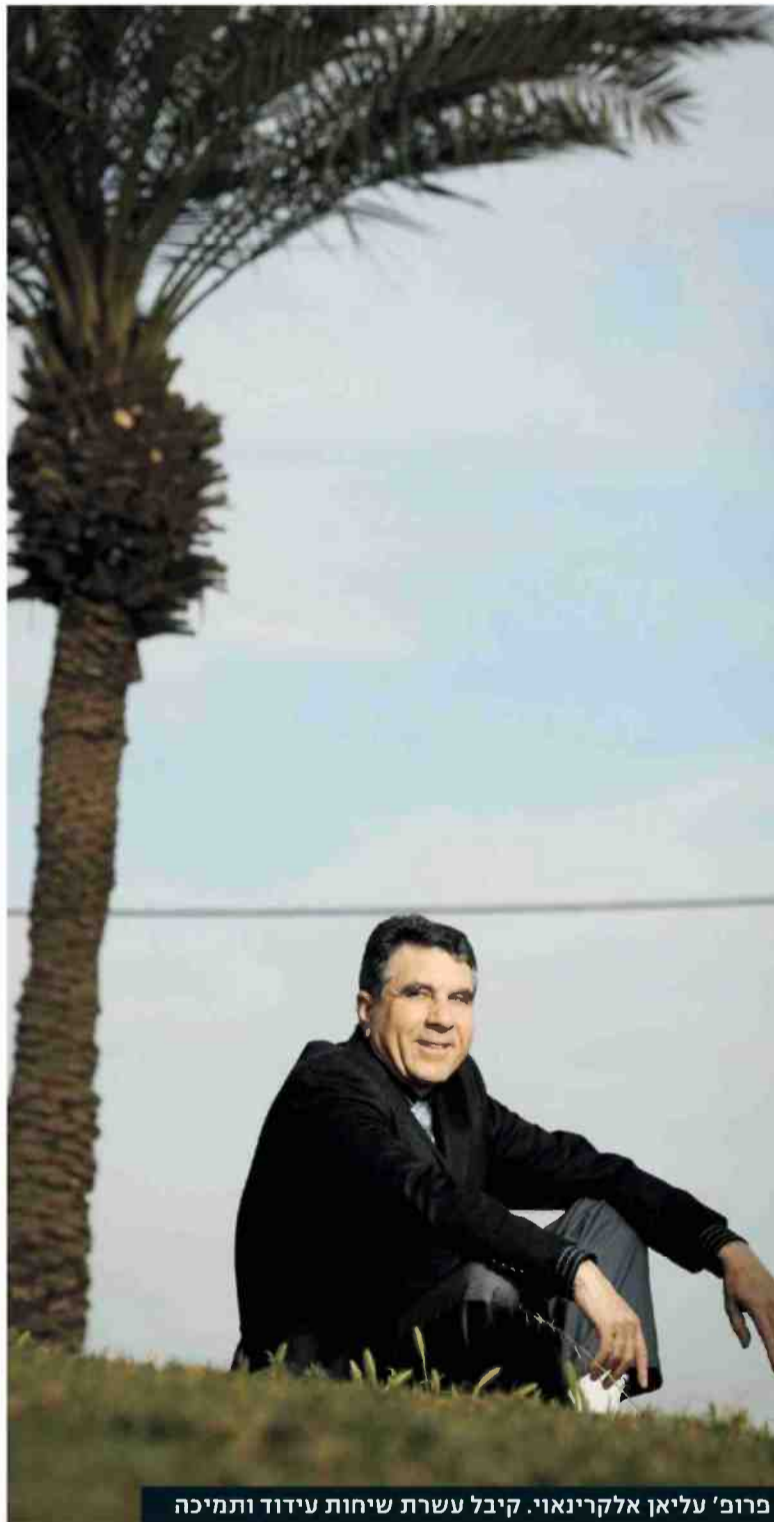
"בבחירה שלי כמדליק משואה יש אמי" רה מסוימת. אמירה שהחברה הישראלית מורכבת ממגזרים ומקבוצות שונות. אני רואה את עצמי כישאלי. אני רואה את עצמי חלק מהחברה הישראלית. בתפקיד שאני נושא כיום אני רואה את עצמי כמי שמייצג את כל המגזרים בלי קשר למוצא אתני או דתי".

איך אתה מתייחס לסוגיית ההזדהות עם ההימנח הלאומי "התקווה", ההז"דות עם הדגל וסממנים לאומיים אחר

המשלחת.

"עבור רבים", הוא מסביר לנו את צעדו יוצא הדופן, "המסע הזה הוא צומת חשוב המחבר את העבר עם העתיד. עבורי, העובדה שאני חלק ממשלתפי המסע הזה היא הוכחה חד משמעית שמדובר במסע רב תרבותי ומיוחד. השואה איננה לקח רק בעבור העם היהודי, אלא עבור כל האנושות. ההשתתפות שלי במסע הזה, אחרי שהתעמקתי בנושא השואה, היא מתוך רצון לראות מקרוב את המקומות בהן בוצעו המעשים האיומים ביותר בתולדות האנושות בעת החדשה. השואה היא כתם בהיסטוריה של האנושות. מדובר בחורבן ובהרס. אני מרגיש שאני חייב להיות שם, במקום שזה קרה. עבוי רי זה מסע אישי, מוסרי, מסע של חיפוש ותהייה, מסע של חוויה רגשית מטלטלת ובעיקר שיעור מרתק לחיים, שבאמצעותו תוכל להעריך את ערך החיים. אני לא נוסע לשם ככרואי אלא כבן אדם. אני לא מייצג אף אחד. אני מייצג את עצמי. אני רוצה להיות שם".

פרופ' עליאן אלקרינאוי מגדיר עצמו כ"ישראלי גאה". ברור לו, כבעל אופי רגיש, כהגדרתו, המסע לפולין יטיב את חותמו. "זה לא יהיה קל" הוא מציין, "אין ספק שזו תהיה עבורי טלטלה רגשית". טלטלה מסוג אחר יעבור פרופ' אלקרינאוי בערב יום העצמאות הקרוב. "זה כבוד גדול", מודה אלקרינאוי, "זה ביטוי להכרה במגזר שאליו אני משתייך. ברגע שאדליק את המשואה תעמוד לנגד עיני דמותו של אבי המנוח. הוא לבטח היה גאה בי על הזכות שנפלה בידי להדליק את המשואה. זה שיש לי לעתים ביקורת על מה שקורה כלפי בני המגזר שלי, אני לא מסתיר את זה ושם את זה על השולחן. אני עושה זאת מתוך שכנוע ואמונה פנימית ולא כדי לרצות מישהו ולהישמע טוב בעיני מישהו אחר. פה אני מרגיש שיש משמעות לעשייה שלי. פה אני יכול לתרום יותר. אני איש רהט ואני מסתכל על טובת האזור. אני איש הנגב ומאמין באזור הנגב. מבחינתי, אין הבדל בין רהט לעיירות הפיתוח באזור. אני לא מפלה לרעה אף מגזר. תפקידנו הוא למנף את האזור מבחינה חינוכית, חברתית וכלכלית ולשים אותו במקום מכובד. לטעמי, הבחירה בי להדליק את משואת יום העצמאות היא חלק מהמינוף הזה. אני רואה בזה כבוד גדול".

פרופ' עליאן אלקרינאוי. קיבל עשרת שיחות עידוד ותמיכה

גאה להדליק משואה זו

כבוד למגזר

סנא אלבאז, מנהלת המעון הרב־תכליתי בתל שבע, הדליקה משואה ביום העצמאות ה־60 למדינה • יום למחרת נזרקו בקבוקי תבערה לעבר ביתה

יום העצמאות ה־60 למדינת ישראל, בשנת 2008, עמד אז בסימן ילדי ישראל. על 12 מדליקי המשואות בטקס הממלכתי בהר הרצל בירושלים נמנתה גם סנא אלבאז, מנהלת המעון הרב־תכליתי בתל שבע. בעוד שרבים במגזר הבדואי ברכו אותה על בחירתה, היו גם כאלה שלא ראו בעין יפה, בלשון המעטה, את העובדה שבת המגזר הבדואי מתכבדת בהדלקת המשואה ביום העצמאות. למחרת יום העצמאות השליכו שני צעירים תושבי הפזורה הבדואית בקבוקי תבערה לעבר ביתה של אלבאז בתל שבע. כתוצאה מהאש שפרצה נשרפה מכוניתה כליל ודליקה פרצה בחצר הבית. בעת שהושלכו בקבוקי התבערה לעבר הבית שהתה אלבאז עם ילדיה בבית בעוד בעלה שהה אותה שעה בתפילה במסגד המקומי. בנס איש לא נפגע.

"תמיד יש תפוח רקוב בארגז התפוחים", סיפרה אז סנא אלבאז, "אני חשה עוגמת נפש, אבל לא פוחדת. כאן נולדתי, זה הבית שלי, זו המדינה שלי ואני מחנכת את הילדים שלי לדרכים. בעצם הדלקת המשואה הראיתי לכולם, שיש כאן יישוב בדואי עם אוכלוסייה נהדרת ועם עשייה נפלאה. אני גאה שאני חלק מהמדינה".

הדרך היחידה לצאת מהמצוקות האלה עוברת בחינוך".

בשתעמוד ותאמר לתפארת מדינת ישראל, מן הסתם תהרהר בינד לבין עצמך שהמציאות במגזר הבדואי זה לא משהו שאפשר להתפאר בו?

"יש דברים טובים ויש דברים פחות טובים. אני יכול לומר לך, שרהט, למשל, נמצאת במצב יותר טוב מבחינת תשתיות מיישובים יהודיים אחרים באזור. אני רואה את כל התמונה. יש מגזרים מוחלשים לא פחות מהבדואים, כמו אתיופים והחרדים. מצבם לא יותר טוב מאיתנו. כולנו באותה סירה. נקודת הוינוק של סטודנט בדואי או סטודנט יוצא אתיופיה או מי שבא מהמגזר החרדי היא שונה מזו של כל סטודנט ממוצע בארץ. את זה צריך לשנות ולתת לכולם הזדמנות שווה".

לעשות שלום

פרופ' אלקרינאוי כאיש אקדמיה = נוהר מלהתייחס לסוגיות פוליטיות או אפילו סוגיות שנודף מהן שמץ של פוליטיקה. כך, למשל, הוא לא מוכן להביע את דעתו באשר לשאלת גיוסם של הצעירים הבדואים לצה"ל או לשירות לאומי, אבל לעומת זאת הוא מאמין שהממשלה שעו מדת להיות מוקמת בימים אלה אכן יהיו פניה לשלום עם שכנינו.

"לשני הצדדים", הוא מציין, "גם הישראלי וגם הפלסטיני, כך אני מתרשם, נמאס מההרג משפיות הרמים. אין ברירה וצריך יהיה לעשות שלום. אני לא מתעסק בפוליטיקה. אני משאיר את זה לפוליטיקאים. אני מאד מקווה שתהליך השלום יתחיל".

בתקופה האחרונה רבו מקרי האלימות במגזר הבדואי, כאשר תחת איצטלת "חילוול כבוד המשפחה" נרצחו נשים, נערה רצחה את בעלה לאחר שהוכרחה להינשא לו ואישה אחרת רצחה את בלתי ההריונית ברגע של טירוף.

"האמת היא", אומר פרופ' אלקרינאוי, "שהדברים האלה מצערים מאוד. זה לא צריך לקרות. חבל שזה קורה. גם כאן צריך להשקיע בחינוך. סוגיית הרצח אינה מקובלת באיסלם ובשום חברה אנושית. ככל שהחברה תהיה יותר משכילה ניתן יהיה לצמצם את התופעות האלה".

בימים אלה שוקד פרופ' אלקרינאוי על מחקרו בנושא הפוליגמיה, נישואים ליותר מאישה אחת בחברה הערבית. לא, הוא לא מרגיש שהוא שוחט פרה קדושה, בה בשעה שבמגזר הבדואי תופעת הפוליגמיה היא די שכיחה.

"אני מודע לכך", מטעים פרופ' אלקרינאוי, "שהחברה הבדואית נמצאת בהתנגשות בין הערכים המסורתיים שלה לבין הערכים המודרניים. צריך למצוא את האיזון בין הערכים המסורתיים לבין הערכים המודרניים. החברה הבדואית צריכה לעשות בנדק בית ולעבור הליך של 'רגע חושבים'. להכריח מישהי להינשא, זה לא מה שנאמר במקורות האיסלם. גם במקרה של פוליגמיה אני לא שוחט פרות קדושות. אני מביא את הקול הרומם. אני משמש כדוברם של נשים שחיות במשפחה פוליגמית ולא מעיזות לדבר. אני מעלה את מצוקתן של אותן נשים. אני לא שופט אותן. השאלה עד כמה אנחנו עושים צדק עימן. אני אישית לא דוגמה לתופעת הפוליגמיה. אני נשוי לאשה אחת".

טלטלה רגשית

בסוף השבוע הזה אמור פרופ' עליאן אלקרינאוי לשהות בפולין במסגרת מסעה של משלחת של תנועת המושבים אל מחנות ההשמדה. פרופ' אלקרינאוי בחר להצטרף לאותה משלחת לא בנושא תפקיד, כי אם כמשתתף ככל שאר חברי

"תמיד פעלתי למען שילוב ושיתוף של סטודנטים יהודים ובדואים. ביקשתי לקרב את שני המגזרים. אני מאמין כל השנים בדיאלוג בין שתי האוכלוסיות"

"ההורים שלי דרבנו אותי ללמוד. הם תמכו בי ועודדו אותי ללמוד. הם ראו בחינוך ובהשכלה כרטיס כניסה לחיים. הגעתי למסקנה, שבלי השכלה אי אפשר להתקדם"